

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ORTAOKUL 5. SINIF

REHBERLİK UYGULAMALARI

9 EYLÜL

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü
Uyum Programına İlişkin Sorular İçin:
e-posta: tegm@meb.gov.tr
Tel: 0312 413 39 23

GİRİŞ

Kıymetli Öğretmenlerimiz,

Türk Eğitim Sistemi millî benlik oluşumuna katkı sağlamak ve millî bilince sahip kişilerden oluşan bir toplum oluşturabilmek adına ahlaklı, erdemli; milleti ve insanlık için iyi, doğru, faydalı ve güzel olanı yapmayı ideal edinmiş bilge nesilleri hedefler. Bu doğrultuda hazırlanmış olan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin ilk kez uygulanacağı sınıflardan biri de 5. sınıflarımız olacaktır. 9 Eylül tarihlerinde 5. sınıfa başlayacak çocuklarımız ile ailelerinin katılımıyla gerçekleştirilecek olan rehberlik uygulamalarını içeren bu kılavuz; hem yeni bir eğitim kademesine geçiş sürecinin daha kolay ve sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi hem de öğrenci, öğretmen ve ailelerimizin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile tanışmalarını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Kılavuz, bir eğitim-öğretim yılını birlikte geçirecek birbirinden farklı özelliklere sahip çocukları ve ailelerini tanımayı sağlar. Aynı zamanda öğretmenlere süreç içerisinde kaynak olabilecek bilgileri içermektedir.

Yeni eğitim-öğretim yılında başarılar dileriz.

5. SINIF ÖĞRENCİLERİ İÇİN OKULA UYUM SÜRECİNDE REHBERLİK UYGULAMALARI

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin merkezinde insan vardır. İnsan; zihinsel, duygusal, bedensel, sosyal ve manevi gelişim yönleriyle bütüncül olarak ele alınır. İnsanın kendini tanımasına ve keşfetmesine imkân tanınarak kişilerin ilgi ve kabiliyetleri ölçüsünde esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı hak ve gelişim temelli bir öğrenme süreci yapılandırılır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin dayandığı bütüncül eğitim anlayışının unsurlarından biri de rehberlik sürecidir. Rehberlik sürecinde yürütülecek çalışmaların merkezinde çocuk vardır ancak çocuk, aile ve okuldan bağımsız düşünülemez. Bu nedenle okula uyum sürecini destekleyecek rehberlik uygulamaları planlanırken çocuk, aile ve okul birlikte ele alınmalıdır. Rehberlik uygulamalarının etkili bir şekilde yürütülerek hedeflenen amaçların gerçekleşebilmesi için aile, öğretmen ve okul yönetiminin iş birliği içerisinde olmaları ve belirlenen sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir.

Yeni bir eğitim kademesine başlayan çocukların ilk günlerdeki kaygıları ve okula uyum sağlamakta zorlanmaları normal bir durumdur. Çocukların bu dönemdeki kaygıları doğaldır ve genellikle geçicidir. Bireysel boyutta ele alındığında okula uyumun; çocuğun gelişimini ve öğrenmesini desteklemek, okula devamını sağlamak, okul başarısını artırmak ve yetişkinlikte başarılı bir kariyere sahip olma şansını elde etme gibi katkıları olduğu görülmektedir. Okula uyum hizmetlerinin standart bir program dâhilinde verilmesi hem ülke çapında uygulama birliğini sağlanması hem de rehberlik uygulamalarını planlayacak öğretmen, okul yöneticileri ve diğer paydaşların süreci daha sağlıklı bir şekilde yürütmesi bakımından önemlidir.

AİLEDEN BEKLENTİLER

Yeni bir eğitim kademesine geçiş hem çocuk hem de ailesi için heyecan verici bir süreçtir. Uyum süreci sadece çocuk için değil, aynı zamanda aile için de yeni bir deneyimi içerir. Ailenin tutumu ve desteği uyum sürecini doğrudan etkiler. Sakin, pozitif ve destekleyici bir ebeveyn tutumu çocuğun uyumunu ve okula aidiyetini olumlu bir şekilde pekiştirir, okulla bütünleşmesine ve gelişmesine katkı sağlar. Rehberlik sürecinin etkili olmasına katkı sağlamak için ailelerin yerine getirmesi gereken sorumluluklar şu şekilde sıralanabilir:

- ✎ Aileler, yeni bir eğitim kademesine başlama sürecinde çocuklarında ve kendilerinde oluşacak kaygının normal olduğunu bilmelidir.
- ✎ Ailelerin ortaokul sistemi ile ilgili bilgi sahibi olmaları ve bu bilgileri uyum süreci öncesinde çocuklarıyla paylaşmaları çok önemlidir.
- ✎ Gerçekleştirilecek ilk toplantıda ailelerden neler beklendiği net bir biçimde açıklanmalıdır.
- ✎ Çocuğun zihninde okula ve ilgili eğitim kademesine yönelik olumlu bir görüntü oluşması için ailesi tarafından çocuğa olumlu dönütler verilmelidir.
- ✎ Aileler; yeni öğretmenlerine ve okul yöneticilerine güvenebileceklerini, her durumda öğretmenlerinden ve okul yöneticilerinden yardım isteyebileceklerini çocuklarına anlatmalıdır.
- ✎ Aileler çocuğun yanında öğretmen, okul ortamı, sınıf ortamı vb. konularla ilgili olumsuz söylemlerde bulunmamalıdır.
- ✎ Aileler, ortaokula başlamakla ilgili kaygı hisseden çocuklarını yargılamamalıdır. “Herkes gidiyor.”, “Biz senin zamanındayken....” gibi genelleme ve yargılayıcı ifadelerden kaçınılmalıdır. Çocukların düşüncelerini ve duygularını anlatmalarını sağlamalı ve onları dinlemelidirler.

- Okula uyum haftasında aileler çocuklarına eşlik etmeli ve kendilerini de kapsayan etkinliklere katılmalıdır.
- Aileler, rehberlik uygulamaları sürecine aktif olarak katılımı sağlamak amacıyla öğretmen ve okul yönetimi ile iş birliği içerisinde olmalıdır.
- Okul Randevu Sistemi ile öğretmen görüşmeleri için e-Devlet kullanıcı bilgileriyle randevu alınmalıdır.

ÖĞRETMENDEN BEKLENTİLER

Eğitim sürecinin planlayıcısı, uygulayıcısı ve değerlendircisi olan öğretmen, eğitim sürecinin en önemli bileşenlerinden biridir. Bu bakımdan sürecin öncesinde, devamında ve sonrasında öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bu görevler şunlardır:

- ✎ Okul kuralları ile ilgili öğrencileri ve velileri bilgilendirmek.
- ✎ Yeni kademeye geçiş nedeniyle oluşabilecek duygu durumlarında öğrencilere destek olmak.
- ✎ Bu süreçte yapılacak olan etkinliklerin amaçları ve öğrencilere sağlayacağı yararlar ile ilgili velileri aydınlatmak.
- ✎ Öğrencileri daha iyi tanıyabilmek amacıyla velilerden çocukların ilgi, yetenek ve kişisel özellikleri ile ilgili bilgi almak.
- ✎ Süreç içinde öğretmen ile veli, rehberlik öğretmeni, okul yönetimi paydaşlarıyla etkili, doğru iletişimi kurmak ve iş birliğini sağlamak.
- ✎ Süreç içinde oluşabilecek sorunların çözümünde örnek ve çözüm odaklı bir davranış sergilemektir.

OKUL YÖNETİMİNDEN BEKLENTİLER

Uyum sürecinde okul yönetiminin gerçekleştirmesi gereken pek çok sorumluluğu vardır. Okul yönetiminin uyum sürecindeki sorumlulukları şunlardır:

- ✎ Derslik, kütüphane, laboratuvar vb. eğitim öğretim ortamları hazır hâle getirmek.
- ✎ Uyum sürecinin planlanması ve uygulanmasında öğretmenlerin gereksinim duydukları ortamı ve materyalleri sağlamak.
- ✎ Rehberlik uygulamaları sürecinde kılavuzda yer alan planlamalardan faydalanılmasını sağlamak.
- ✎ Okulda çalışan tüm personele süreçle ilgili bilgi vermek.

UYUM SÜRECİ REHBERLİK UYGULAMALARI ÇİZELGESİ

Günler	Etkinlikler	Süre	Görevliler
1. Gün	Ailelere yönelik “Ortaokul Beşinci Sınıfa Uyum Rehberi” sunumunun yapılması Aile ve çocuklara okulun iç ve dış ortamının tanıtılması	1 ders saati	<ul style="list-style-type: none">Okul yönetimiSınıf rehber öğretmenleriRehberlik öğretmeni
2. Gün	Rehberlik uygulamalarının yapılması	1 ders saati	<ul style="list-style-type: none">Sınıf rehber öğretmenleriRehberlik öğretmeni

NOT:

Etkinliklerin yapılacağı saatler okul yönetimi tarafından planlanacaktır.

1. Gün: Velileri bilgilendirmek amacıyla yapılacak olan toplantının yeri, günü ve saati okul idaresi tarafından belirlenerek önceden velilere bildirilmeli, tüm velilerin katılımı sağlanmaya çalışılmalıdır. Sunumun yapılacağı salon veya sınıf düzenlenmeli, teknolojik donanımla desteklenmelidir. Toplantı yüz yüze gerçekleştirilmeli, rehberlik öğretmeni ve okul yönetimi de sınıf öğretmenine gerekli desteği sunmalıdır. Sunum öncesinde aileler ile tanışma etkinlikleri de gerçekleştirilebilir. Okulun bölümleri (sınıflar, rehberlik servisi, kütüphane, öğrenci lavabo ve tuvaletleri, okul bahçesi, kantin vb.) ile sınıfta yer alan eğitim araçları öğretmen tarafından ailelere ve çocuklara tanıtılmalıdır. Aile-çocuk-öğretmen etkileşiminin sağlanabilmesi bakımından tüm ailelerin çocuklarıyla birlikte katılım göstermesi önemlidir.

2. Gün: Tanıma, tanışma, sınıf/okul ortamının tanıtılması, sınıf/okul kuralları temalı etkinliklerin yürütülmesi planlanmaktadır. Süreçte yapılacak etkinliklerin öğretmen tarafından çocukların gelişim özelliklerine göre hazırlanması beklenmektedir.

UYUM SÜRECİ REHBERLİK UYGULAMALARI ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

Bu bölümde öğrencilerle birlikte yapılabilecek etkinlik örnekleri verilmiştir. Yapılacak etkinliklerle ilgili aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- ✎ Etkinlikler için önceden planlama ve hazırlık yapılmalıdır.
- ✎ Öğrencilerin gelişim düzeyleri, ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tüm öğrencileri kapsayacak etkinlikler yapılmalıdır.
- ✎ Etkinlikler örnek olarak verilmiş olup öğrencilerin bireysel farklılıkları, okul ve çevre koşulları dikkate alınarak okul yönetimi ve öğretmenler tarafından değiştirilebilir.

1. ETKİNLİK: TANIŞALIM MI?

Amaç: Çocukların kendini ifade etmesine fırsat vererek birbirlerini tanımalarına yardımcı olmak amaçlanmıştır.

Süre: 1 ders saati

Araç ve Gereçler: A4 kâğıt, boya kalemleri

Süreç:

1. Aşama Öğrencilere ikişer adet A4 kâğıdı dağıtılır. Her iki kâğıda da aynı şekli (sevdikleri bir eşya, bitki vb.) çizmeleri istenir. Aynı şekle sahip kâğıtlardan biri öğrencinin önünde kalır, diğer kâğıtları öğretmen toplar ve şekiller görülmeyecek şekilde ters çevirerek masasında karıştırır. Öğrenciler sırayla öğretmen masasına gelerek ters duran kâğıtlardan birini seçer. Öğretmen sınıftaki diğer öğrencilerden kâğıtlarını kaldırmalarını ister. Seçim yapan öğrencinin elindeki kâğıtta yer alan şekil hangi öğrencideki şekille eşleşiyorsa o öğrenciye giderek bir şarkının ezgisi ile “Benim adım..., senin adın ne?” diye sorar. Arkadaşı ismini söyleyerek soruya cevap verir. Oyunun ikinci aşamasında arkadaşlarının isimlerini söyleyecekleri için öğrencilerden isimleri dikkatli dinlemeleri istenir. Diğer öğrencilerin de isimlerini söyleyebilmeleri için eşleşen kartlar öğretmen tarafından alınır. Her öğrenci etkinliğe katılana kadar devam edilir.

2. Aşama Öğrenciler yeniden sırayla öğretmen masasında ters çevrili olan kâğıtlardan birini seçer. Seçtiği kâğıt ile kâğıdı eşleşen arkadaşına giderek “Senin adın ..., Benim adım ne?” sorusunu sorar. Arkadaşı soruya cevap verir. Diğer öğrencilerin de isimlerini söyleyebilmeleri için eşleşen kartlar öğretmen tarafından alınır. Tüm öğrencilerin en az bir kez söz hakkı almasına dikkat ederek oyunu tamamlayınız.

Değerlendirme: Oyunun sonunda sınıf öğretmeni; sınıf arkadaşlığının önemi üzerinde durarak öğrencilere her zaman birbirlerine, birbirlerinin ilgi alanlarına karşı saygılı olmaları gerektiğini, sınıf arkadaşı oldukları için okulun bu ilk günlerinde birbirlerine yardımcı olmalarının ve birbirleriyle iyi ilişkiler kurmalarının önemini anlatır.

2. ETKİNLİK: BEN KİMİM?

Amaç: Öğrencilerin geleneksel çocuk oyunlarımızdan biri olan kulaktan kulağa oyunu ile sınıf rehberlik öğretmenleri ve sınıf arkadaşlarıyla tanışıp kaynaşmalarını sağlamak amaçlanmıştır.

Süre: 1 ders saati

Süreç:

1. Aşama Öğretmen sınıf mevcuduna göre öğrencileri 3-4 gruba ayırır.

Sırayla tahtaya çıkan gruplara yüzleri arkadaşlarına dönük, herhangi bir sıralama olmaksızın yan yana durmalarını söyler. Öğretmen grubun başına geçerek yanındaki öğrencinin kulağına kendi adını fısıldar. Öğretmenin kendi adını fısıldadığı öğrenci, diğer yanındaki arkadaşına ilk olarak öğretmenin adını, sonra da kendi adını fısıldar. Diğer tüm öğrenciler de sırasıyla kendilerine söylenen isimleri ve son olarak kendi ismini yanındaki arkadaşına fısıldar.

2. Aşama Sıranın sonunda yer alan öğrenciden öğretmenin isminden başlayarak sırasıyla diğer arkadaşlarının ve en son kendi adını söylemesi istenir. İsimleri sırasıyla doğru söyleyen öğrenciler bir adım öne çıkar.

Değerlendirme: Öğrencilere arkadaşları arasında ismini hatırlayamadıkları kimse olup olmadığını sorunuz. Hatırlanamayan isimler varsa tekrar ediniz. Etkinlik sonunda öğrencilerin isimlerini hep birlikte tekrar ediniz.

3. ETKİNLİK: SENDE BENDE BU NESNE KİMDE?

Amaç: Bu etkinlikle çocukların dikkat ve gözlem yeteneklerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Süre: 1 ders saati

Araç ve Gereçler: Oyuncak veya nesne

Süreç: Öğrencilere bir gün önceden yanlarında bir oyuncak ya da nesne getirmelerini söyleyiniz. Öğrencilerden, getirdikleri oyuncak veya nesneyi iki dakika boyunca ellerinde tutmalarını, bu sırada birbirlerinin ellerindeki oyuncak veya nesnelere bakmalarını ve daha sonra da bunları kaldırmalarını isteyiniz. Öğrencilerden birini ebe olarak belirleyiniz. Ebe olarak belirlediğiniz öğrenciyi dışarı çıkarınız ve öğrencilerin getirdiği nesnelere birini seçiniz. Ebeyi sınıfa çağırıp ona seçtiğiniz nesnenin ismini söyleyiniz. Ebeden bu nesnenin kime ait olduğunu söylemesini isteyiniz.

Değerlendirme: Öğrencilere etkinlik sırasındaki düşünce ve duygularını sorunuz. Birbirlerine dikkat etme, gözlem yapma gibi becerilerin gerekliliği hakkında konuşunuz.

4. ETKİNLİK: ORTAOKULDAKİ DERSLERİM

Amaç: Bu etkinlikte çocukların ortaokulda göreceği dersleri, derslerin özelliklerini ve öğretmenini tanımaları amaçlanmıştır.

Süre: 1 ders saati

Araç ve Gereçler: Tanıtım kartları, etkileşimli tahta, projeksiyon vb.

Süreç: Öğrencilerin alacağı zorunlu ve seçmeli derslerin her biri için kısa açıklamaların olduğu tanıtım kartları veya sunu hazırlayınız. Derslerin içeriği ana hatlarıyla açıklandıktan sonra ortaokulda her derse farklı bir öğretmenin girdiğini belirtiniz. Derslerin işlenişinde ilkokula göre ortam (spor salonu, laboratuvar, atölye gibi), kurallar, süre ve sınavlar gibi farklılıklar olabileceğini açıklayınız.

Değerlendirme: Öğrencilere özelliklerini öğrendikleri derslerle ilgili neler düşündüklerini ve hissettiklerini, bu derslerden beklentilerinin neler olduğunu sorunuz.

5. ETKİNLİK: GİZEMLİ SAYILAR

Amaç: Bu etkinlikle öğrencilerin okulu ve okulun birimlerini tanımaları amaçlanmıştır.

Süre: 1 ders saati

Araç ve Gereçler: Kâğıt, kalem

Süreç: Okulun birimlerini gösteren bir harita ya da kroki çiziniz veya temin ediniz. Çizilen bu harita veya krokiye okulun birimlerinin adlarını yazmayınız, birimleri sayıyla belirtiniz. Her birim için çeşitli özlü sözler yazınız. Bu sözlerin yazılı olduğu kâğıtları o birime giden çocuğun bulabileceği bir yere koyunuz. Ardından öğrencileri eşit sayıda üç ya da dört gruba ayırınız. Her gruptan bir lider seçiniz. Lider olarak seçilen öğrencileri yanınıza çağırarak onlara çizmiş olduğunuz harita ya da krokideki okulun birimleri ile ilgili bilgiler veriniz (Örneğin 1 numaralı yer kütüphane, 2 numaralı yer öğretmenler odası gibi). Grupları sırasıyla liderler öncülüğünde istedikleri birime gönderiniz (Okulun birimlerini haritadan veya kroki yardımıyla bulmaya çalışan öğrencilere okul çalışanlarından yardım alabileceklerini söyleyiniz.). Gruplardan gittikleri birimlerde buldukları özlü sözü öğrenerek gelmesini isteyiniz. Tüm gruplar okulun bütün birimlerini bulduktan sonra etkinliği tamamlayınız.

Değerlendirme: Etkinlik sonunda öğrencilerden okulun birimleriyle ilgili gözlemlerini anlatmalarını ve hangi birimde en çok neyi beğendiklerini söylemelerini isteyiniz.

6. ETKİNLİK: ÇİZİM YAPIYORUM

Amaç: Bu etkinlikte öğrencilerin eğitim ortamında grupça oyun oynayarak sosyalleşmelerini sağlamak amaçlanmıştır.

Süre: 1 ders saati

Araç ve Gereçler: Renkli tebeşirler

Süreç: Öğrencilerin her birine farklı renkte tebeşir veriniz. Kâğıda bir şekil çiziniz. Öğrencilere şekli göstermeden tarif ediniz. Öğrencilerden tarif ettiğiniz şekli bahçenin uygun yerlerine çizmelerini isteyiniz. Kâğıttaki şekle en yakın şekli çizen öğrenciden kendini tanıtmalarını isteyiniz. Oyunu farklı şekillerin çizimini yaptırarak devam ettiriniz.

Değerlendirme: Etkinlik sonunda öğrencilerden seçeceği bir arkadaşını tanıtmaları istenir.

7. ETKİNLİK: KURALLARI BELİRLİYORUM

Amaç: Bu etkinlikte öğrencilerin okul kurallarını öğrenmeleri ve bu kuralları benimsemeleri amaçlanmıştır.

Süre: 1 ders saati

Araç ve Gereçler: Kâğıt, kalem

Süreç: Okul yönetimi ile okul kurallarını maddeler hâlinde hazırlayarak bir kâğıda yazınız. Öğrencilere birer kâğıt dağıtıp okulda olmasını istedikleri kuralları maddeler hâlinde yazmalarını isteyiniz. Öğrencilerden mevcut okul kuralları ile kendilerinin yazdıkları okul kurallarını karşılaştırmalarını isteyiniz. Benzer ve farklı kuralların neler olduğunu belirlemelerini sağlayınız. Daha sonra arkadaşlarının yazdıkları okul kurallarını incelemelerini ve bu kurallar hakkında arkadaşlarıyla tartışmalarını isteyiniz.

Değerlendirme: Etkinlik sonunda öğrencilerin kuralların neden gerekli olduğu hakkında konuşmalarına fırsat verilir. Kuralların ne kadar önemli olduğu hakkında bilgilendirme yapılır.

8. ETKİNLİK: ARKADAŞIMI TANIYORUM

Amaç: Bu etkinlikte farklı kültürlerden gelen öğrencilerin kaynaşmaları amaçlanmıştır.

Süre: 1 ders saati

Araç ve Gereçler: Kâğıt, kalem

Süreç: Öğrencilerden sırayla önce isimleri sonra da memleketlerini söylemelerini isteyiniz. Memleketlerinin kültürel özelliklerini bildiği kadarı ile anlatmalarını sağlayınız. Tüm öğrenciler ismini, memleketini ve memleketinin kültürel özelliklerini söyledikten sonra rastgele bir öğrenci seçiniz. Bu öğrenciden istediği bir arkadaşının adını ve arkadaşının memleketinin kültürel özelliklerini söylemesini isteyiniz. Tüm öğrenciler yapana kadar etkinliği devam ettiriniz.

Değerlendirme: Ülkemizin kültürel özelliklerini anlatan videoların izlenmesi istenebilir.

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEMEL EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ